

basisch ligchaam geïsoleerd was, waarvan de toxische eigenschappen die der curara zeer nabij kwamen. Ten slotte deelde Prof. BUSCH het resultaat eener operatie mede, welke hij verrigt had om de drukking op den nervus radialis, door eene onregelmatige callusvorming veroorzaakt, op te heffen, met dat gevolg, dat de normale zenuwgeleiding, die sinds maanden belemmerd was, bijna onmiddellijk hersteld was. Hij deelde een tweede geval mede, waarbij eene dusdanige operatie evenzeer tot een gedeeltelijk gunstig resultaat gevoerd had. Bij een jongeling, aan necrosis humeri lijdende, was sinds ongeveer een jaar voordat het sequester verwijderd was, eene paralyse van den nervus radialis door granulatievormingen drukking op de zenuw aanwezig, zoodat de hand en de vingers niet uitgestrekt konden worden. Een jaar na de extractie van het sequester, dus twee jaren na het ontstaan der paralyse, werd door den lijder wederom hulp gezocht. De zenuw werd boven den supinator ontbloot en onder den triceps vervolgd, en zoo veel doenlijk "en masse" uit zijne verbinding met het been en omliggend bindweefsel losgemaakt. Alhoewel eene juiste isolering der zenuwdraden niet mogelijk was, kon toch de lijder op den derden dag wederom de vingers strekken, de extensie der hand bleef echter nog onmogelijk. De zenuwgeleiding, welke sinds twee jaren volstrekt niet had plaats gegrepen, was daardoor, in enkele zenuwdraden ten minste, spoedig hersteld.

Dr. J. HANLO.

BOEK AANKONDIGING.

Onderzoekingen over tinea favosa. Akademisch Proefschrift, door K. W. GRATAMA, Officier van Gezondheid 2de kl., Doctor in de Wis- en Natuurkunde. Utrecht 1866, 31 Januarij.

Drie weken geleden had de Heer GRATAMA bovengenoemd Proefschrift in het openbaar te *verdedigen*, zoo althans luidt het titelblad, maar, vreemd genoeg, besluit de more majorum promovendus de officiële publicatie van zijne onderzoekingen met de onbewimpelde verklaring 1°. dat hij met opzet nergens schrijvers heeft aangehaald, en waarschuwt ten overvloede voor het doorworstelen van hun arbeid, dien der meest klassieke autoriteiten niet uitgezonderd, en 2°. dat hij nergens een eigen oordeel over eenig betwistbaar punt heeft uitgesproken. Inderdaad mag de oningewijde in de akademische traditie vragen: hoe dat te rijmen met den titel, die van *verdedigen* gewaagt, als men geene stellingen, geen oordeel of conclusie trekt, noch voorop zet, noch stelt tegenover de uitspraken van vroegere meesters of autoriteiten. Wel heeft de schrijver aan het eind van zijn Proefschrift, ter verkrijging van de doctorale waardigheid, een 20tal stellingen voor strijdlustige vrienden ten beste gegeven; maar waar die ook over handelen: over het niet bestaan van den vrijen wil, van luchtschampschoten, van suiker in normale urine, van eenen Primordial-schlauch aan dierlijke cellen en over nog velerlei andere dingen; — over de eigenlijke kwestie, door den auteur gekozen, over de plantaardige cel-natuur, over de metamorfose van den favusschimmel geen woord, geene enkele gevolgtrekking. Ja, zelfs bij die stellingen mist men de eenigste praktische conclusie, die een ouderwetsch practicus uit de proeve des schrijvers zou getrokken willen zien, dat de oude trekmethode op het eind van al de proeven met de 40 lijders, alleen ze genas. Misschien wanneer diezelfde practicus als opponent, het toekennen van de begeerde waardigheid van Doctor in de Geneeskunst aan den Candidaat had willen bestrijden, zou hij met hoffelijkheid zijne geleerdheid en bekwaamheid in

Wis- en Natuurkunde, zijne ervaring in militaire operatiën releverende, hem dat opzettelijk nalaten in het waarderen en loven van praktische gevolgtrekkingen voor de voeten hebben geworpen en met het "non admittendus ergo" zijn oordeel beklonken.

Maar niettegenstaande al die vergrijpen aan den akademischen vorm heeft onze auteur, èn binnen- èn buitenlands tot het leeraarschap in de Geneeskunst geroepen, zich daartoe gerechtigd getoond en heeft hij aanspraak op onzen dank voor de onverholene mededeeling van het soms nog weinig glansrijk resultaat dat zijne onderzoekingen opleverden. Die met enkele woorden te doen kennen mag bij den weinig gezochten aard van zijn geschrift, — ook eene dissertatie, al is ze in het Hollandsch, wordt meer bekeken dan gelezen, — niet overbodig heeten.

Het tegenwoordig standpunt der Botanie doet voor den schimmel van den favus de voor sommige, op planten levende, parasieten reeds opgeloste vraag stellen: is zij eene zelfstandige soort of slechts een vorm, waarvan de vroegere en latere ontwikkelingsfasen elders als op het menschelijk hoofd te huis behooren; welke rol spelen de grootere en kleinere sporen? Die ontwikkelingsstudie nu is door den schrijver degelijk voorbereid geworden door zijne proeven, om den favus op andere dierlijke of plantaardige weefsels over te planten.

Op honden (zie pag. 75) gelukt dat tijdelijk na ongeveer drie weken, doch niet altijd (zie pag. 74). Ook bij een konijn (pag. 71) was na bijna 3 weken een schoone favus door inenting ontstaan.

Op bladen van planten schijnt de uitkomst minder bevredigend; het vinden van puccinia op een iris-blad mag even goed met het, zoo wij meenen, op dergelijke bladen meer voorkomen van puccinia-soorten, als met de door ARNDSTEN gevonden puccinia favi in verband worden gebracht.

De op aardappelschijfjes, op katoendraden, op wollen weefsels, op haren, op tuinaarde en op zand overgeplaatste favuskorsten schijnen daar hoe langer hoe minder de voor hare ontwikkeling noodige voorwaarden gevonden te hebben, al mogen zij tot den groei van andere schimmels hebben bijgedragen en zelve somtijds uitspruitsels hebben vertoond.

Aan dit hoofdstuk over ontwikkelingsproeven gaat een ander vooraf, hetwelk de proeven met verschillende chemische agentia tot vernietiging van de favusdraden en sporen genomen vermeldt. Vele daarvan blijken de haren en epidermis eerder en sterker aan te tasten dan de plantaardige parasiet, waarop het gemunt is. In glycerine schijnt die zelfs nog beter te kiemen; het minst, naar het ons voorkwam, schijnt ol. therebinthinae een bevriend medium te zijn. De favus blijkt ten slotte evenmin gevoelig voor het beste door den schrijver gevonden depileervocht, waarmede hij in een half uur het hoofdhaar als afgeschoren kon wegstrijken, als voor de tegen den schurftmijt zoo snel en zeker werkende zwavelcalciumoplossing.

De analogie van het huidlijden, dat door een dierlijken en dat door een plantaardigen parasiet wordt teweeggebracht, die aanleiding gaf tot de proefnemingen van den Heer GRATAMA, bleek alzoo in de therapie geen succes te waarborgen.

Beter slaagde hij bij het zoeken naar de meest werkzame en tevens eenvoudige en minst pijnlijke middelen om de haren te verwijderen. Doch staan depilatie en BAZIN'S epilatie gelijk?

De depilatie gaf hem tevens gelegenheid om den groei der bij de oppervlakte van de huid afgekapte haren na te gaan en door meting te bepalen; waarbij hij onder anderen tot het eenigzins bevreedende resultaat kwam, dat de favus den aanvankelijken groei van het haar niet stoort; de plaats, waar zich de favusschimmel het meest ontwikkelt, moet dat verklaren. De samenstelling der ontwikkelde favi en hare ontwikkeling op een

alvorens geheel glad gedepileerd hoofd van een der lijdens worden vooraf door den Heer GRATAMA beschreven.

Onder de looimiddelen was er ook geen, dat den favus voor goed vernietigde en evenmin deed dat, gelijk reeds gezegd is, het uitstekende depileermiddel, dat de schrijver bij zijn zoeken naar de beste depileermethode vond in de applicatie gedurende een enkel kwartier uurs van sulphohydras sulphureti calcis, een middel dat BÖTTGER (in 1839) als bijzonder sterk op het haar inwerkende had vermeld. Het wordt bereid door zwavelwaterstof te laten strijken in een, inmiddels om te roeren, mengsel van twee deelen versch gebluschte kalk met drie deelen water. Men krijgt dan een groen mengsel, dat, op de behaarde huid gesmeerd, na een kwartier uur met de haren wordt afgewasschen. Men zorge echter het niet op ontvelde plekken en ook niet op de onbehaarde huid te appliceren.

Voor verdere bijzonderheden verwijzen wij naar het oorspronkelijke, voor welks mededeeling wij den schrijver dank zeggen, al hebben we juist om der meerdere publiciteitswille een oogenblik het betreurd, dat de vruchten van zijne met overleg opgevatte en met volharding voortgezette proefnemingen gevaar konden loopen in eene dissertatie te verschimmelen; quod non!

Z.

B E R I C H T E N.

BUITENLAND.

LONDEN. — De Sanitaire Conferentie te Konstantinopel heeft in hare eerste zitting SALIN EFFENDI, zijnde de oudste der Turksche gedelegeerden, tot haren President gekozen. De eerste aangelegenheid, waarmede men zich bezig hield, strekte ter aanbeveling van een besluit, dat bij eene nieuwe uitbarsting der cholera in de omgeving van Djeddah, Mekka of Medina in het aanstaande voorjaar, de Commissie, laatstelijk naar die steden afgevaardigd, gemagtigd zal worden om de gemeenschap ter zee tusschen de Arabische havens en Egypte te sluiten, tot minstens twee weken nadat de sporen der ziekte verdwenen zullen zijn.

PARIJS. — Het werk van LEON LEFORT, *Sur les maternités*, waarvan wij in een vorig bericht gewaagden, heeft in eene sierlijke kwarto-uitgaaf bij VICTOR MASSON het licht gezien. Aan het einde van het werk zijn de plannen voor eene maternité en eene infirmerie voor de zieke kraamvrouwen, zoo als zij volgens de meening des schrijvers moeten worden ingerigt, opgegeven. Als het resultaat van talrijke statistieke opgaven deelt LEFORT mede, dat er op 888,312 bevallingen in verschillende maternités 30,594 en op 934,781 accouchements à domicile slechts 4405 sterfgevallen voorkwamen, hetwelk voor het eerste geval aan eene sterfte van 1 op 29 en voor het tweede aan eene van 1 op 212 beantwoordt.

— Het vraagstuk van het vrije onderwijs in de medische wetenschap wordt nog aanhoudend in de geneeskundige bladen besproken. De *Gazette Hebdomadaire* bevat in hare nummers 4, 5, 6 en 8 brieven over dit onderwerp van LÉON LEFORT, waarin krachtig voor de vrijheid van studie en voor het uitsluitend toekennen van het regt van praktijk door eene Staatsjury gestreden wordt.

— In de zitting der Académie van 20 Februarij l.l. vertoonde BOUVIER een door CHARRIÈRE zamengesteld verband, voor het fixeren van het heupgewricht bij de coxalgie bestemd, terwijl MERCIER een door hem gewijzigden cathéter-conducteur voor de uitvoering der "tailles périnéales" vertoonde.